

Erhvervsministeriet
Erhvervsstyrelsen
Finanstilsynet

Att.: Otto Friis Uhrbrand, Anne Barrett, Katinka Worsøe og Vicki Larsen

Pr. e-mail: otfruh@em.dk; annbar@erst.dk; katwor@erst.dk; vel@ftnet.dk

12. maj 2021

Fælles høringssvar vedrørende EU-specialudvalgshøring om Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

Dansk Industri, Dansk Erhverv, Finans Danmark, Forsikring & Pension, FSR – danske revisorer, Danske Rederier og Landbrug & Fødevarer ønsker at afgive fælles høringssvar om EU-Kommissionens forslag "Corporate Sustainability Reporting Directive" (CSRD), som blev offentliggjort den 21. april 2021.

Dette høringssvar udgør organisationernes fælles holdninger til forslaget til CSRD. I det omfang, de enkelte organisationer har særskilte holdninger til elementer i forslaget, vil de fremgå af evt. supplerende høringssvar.

Overordnet støtter vi EU-Kommissionens nye forslag om bæredygtighedsrapportering. Direktivforslaget kan bringe EU i front globalt og sikre åbenhed om bæredygtighed fra virksomheder.

Høringssvaret indeholder følgende hovedpunkter:

- Vigtigheden af værdiskabende rapportering og sammenhæng mellem standarder
- Sikring af sammenhæng med de regler, der allerede gælder for det finansielle område
- Flexibilitet i forhold til rapporteringsniveau og i forhold til offentliggørelsesregler
- Proportionalitet i de specifikke krav til indholdet af rapportering
- Udvikling af rapporteringsstandarder og ikrafttrædelse
- Afgivelse af erklæringer – brug af standarder og opgørelse af administrative byrder.

Overordnet støtter vi, at bæredygtighedsrapporteringen i EU styrkes med standardisering – både indholdsmæssigt og i forhold til graden af ensartethed i virksomhedernes rapportering under hensyn til fleksibilitet, hvor det er relevant. Vi støtter, at bæredygtighedsrapporteringen på samme tid digitaliseres yderligere. Standardisering, digitalisering og uhindret og gratis adgang til rapporteringen vil i sig selv øge sammenligneligheden og troværdigheden af rapporteringen, særligt ved at skabe en samtidighed i rapporteringen, som ikke kendes i dag i alle EU-lande.

Det er positivt, at Kommissionen vil sikre, at de krav, der stilles til den finansielle sektor i disclosure-, taksonomi- og kapitalkravsforordningerne, dækkes af kravene i CSRD. I den forbindelse er det vigtigt at inddrage både den finansielle sektors investerings- og finansieringsaktiviteter, ligesom der skal være sammenhæng i ikrafttrædelsestidspunkterne mellem reguleringerne via overgangsregler, udskudt ikrafttrædelse af bestemmelser mv. i forhold til den finansielle sektor, så den ikke mødes med krav om oplysning af den afledte effekt af investeringer i og/eller finansiering af virksomhederne, førend oplysningerne er tilgængelige fra virksomhederne.

Forslaget lægger endvidere op til, at bæredygtighedsrapporteringen understøttes med afgivelse af erklæring fra en uafhængig, betroet tredjepart. Der savnes i forslaget generelt grundlag for at vurdere, de administrative og økonomiske konsekvenser i forhold til a) udvidelse af anvendelsesområdet, b) krav om standarder og c) erklæring fra betroet tredjepart enkeltvis. Uden dette er det ikke muligt at vurdere, om der er valgt den rigtige balance mellem rapportering og kvalitet, eller om der burde differentieres mere i kravene, eksempelvis i forhold til arten af informationen, typen af virksomhed, og hvorvidt der er tale om noterede virksomheder eller ej. Samlet set forventer EU-Kommissionen øgede administrative byrder på ca. 3,44 mia. EUR på EU-plan. Vi opfordrer Regeringen til at tilvejebringe dette grundlag fra EU-Kommissionen eller alternativt tilvejebringe et nationalt grundlag for dette.

Vi er uenige i direktivforslagets indledende bemærkninger om, at CSRD-forslaget hænger tæt sammen med Kommissionens påtænkte kommende forslag om "Sustainable Corporate Governance". CSRD-forslaget hænger tæt sammen med taksonomi-forordningen, men kan sagtens stå alene og uden sammenkobling med corporate governance-forslaget. Der er et endnu mindre behov for corporate governance-forslaget med de foreslåede skærpelser i CSRD-forslaget, da CSRD vil påvirke både selskabers ledelse, processer og output.

1. Vigtighed af værdiskabende rapportering og sammenhæng mellem standarder

Grundlæggende kriterier ved udarbejdelse af bæredygtighedsrapporteringsstandarderne og den efterfølgende bæredygtighedsrapportering bør være fleksibilitet og kvalitet dog under hensyntagen til, at den finansielle sektors informationsbehov dækkes. Kvantitet må ikke være afgørende. Vi anerkender behovet for at understøtte EU's Green Deal, og at der derfor vil være rapporteringskrav, der gælder for alle virksomheder. Vi understreger samtidig behovet for balance og dermed for, at der også er fleksibilitet, således at den enkelte virksomhed supplerende til de givne generelle og sektorspecifikke krav med udgangspunkt i sin egen forretningsmodel og med baggrund i egne væsentlighedsbetragtninger selv vurderer, hvilke emner det måtte give værdi at medtage i rapporteringen.

Konsistens mellem reguleringer og proportionalitet i forhold til administrative byrder er centralt. Det indebærer, at dobbeltrapportering skal undgås, og virksomheder med ukomplicerede forretningsmodeller ikke skal imødeses samme byrder som store virksomheder med komplekse forretningsmodeller.

Vi tilslutter os, at EU går forrest og sikrer, at udarbejdelse af standarder på bæredygtighedsområdet sker hurtigt, men uden at gå på kompromis med kvaliteten af standarderne. Samtidig er det vigtigt for os, at bæredygtighedsrapporteringsstandarder i videst muligt omfang er internationale. Mange danske virksomheder opererer globalt eller har finansielle interesser, som ønsker sammenlignelighed på globalt plan. Desuden vil anvendelse af eksisterende, kendte standarder reducere virksomhedernes omkostninger til implementering af EU-standarderne.

Vi opfordrer derfor regeringen til at sikre, at EU-Kommissionen arbejder for, at EU-bæredygtighedsrapporteringsstandarderne kan blive fundamentet for og er i overensstemmelse med udviklingen af de globale bæredygtighedsrapporteringsstandarder i regi af fx IFRS Foundation.

2. Hvilke virksomheder skal være omfattet af reglerne?

EU-Kommissionen foreslår, at rapporteringskravene skal gælde for børsnoterede virksomheder (undtaget mikro), store virksomheder i klasse C som defineret i regnskabsdirektivet og proportionale standarder for SMV-virksomheder. Det støtter vi, men vi foreslår samtidigt, at der anlægges proportionalitetsbetragtninger over for små og mellemstore finansielle virksomheder, hvor regnskabsdirektivets grænser ikke forekommer relevante – særligt i forhold til balancesum og omsætning. For nærmere uddybning henvises til særskilt høringssvar fra Finans Danmark og Forsikring & Pension.

De børsnoterede SMV'er vil ifølge direktivforslaget først være omfattet fra og med regnskabsåret 2026. I Danmark har disse længe skullet redegøre for samfundsansvar. Vi vil af hensyn til konkurrencen og de administrative byrder foretrække, at Danmark følger EU's ikrafttrædelsesdatoer for SMV'er for de foreslåede ændringer i direktivet, forudsat at dette ligeledes reflekteres i oplysningskravene til den finansielle sektor.

Vi noterer os, at datterselskaber er undtaget fra bæredygtighedsrapportering, og at rapporteringen skal foretages på koncernniveau. Vi ser gerne, at direktivforslaget ændres, så der gives fleksibilitet til, at rene finansielle holding-selskaber, der ikke er børsnoterede eller har fremmedfinansiering, under visse betingelser kan undlade konsolidering, eksempelvis når dette styringsmæssigt og i forhold til regnskabsbrugere er mest hensigtsmæssigt. Børsnoterede selskaber bør som nævnt altid rapportere på koncernniveau.

Vi vil gerne påpege, at virksomheder, der falder uden for anvendelsesområdet, i praksis sagtens kan ende med at skulle afgive data i henhold til CSRD alligevel som følge af afledte krav fra fx store virksomheder til samarbejdspartnere i deres forsyningskæde. Det vil altså være relevant med en rettidig vejledning målrettet virksomheder, der er omfattet såvel direkte som indirekte af CSRD.

3. Forholdet til årsrapporten

Vi er enige i, at samtidig offentliggørelse af bæredygtighedsrapport, årsregnskab og ledelsesberetning er vigtig. Virksomhederne bør have fleksibilitet med hensyn til, hvor bæredygtighedsrapporteringen kan offentliggøres, og på hvilket sprog den udgives. De nævnte virksomheder skal derfor efter eget valg have mulighed for at aflægge på hjemlandssproget, på engelsk eller begge dele men der bør ikke være krav herom. Det er således vigtigt, at de

sprogkrav, der findes i den danske årsregnskabslov og regnskabsbekendtgørelser videreføres, og at det sikres, at det er virksomhedernes valg.

I Danmark har vi i mange år været helt i front med rapporteringen, idet de danske regler har muliggjort en målretning af den samlede rapportering til de primære brugere af årsrapporterne. Der lægges i forslaget op til en meget formel løsning med en samlet rapportering, hvilket kan underminere den gode, danske rapporteringspraksis. Vi ser gerne en mere fleksibel løsning, hvor offentliggørelse også kan ske som en supplerende beretning i årsrapporten, eller hvor dele af rapporten kan integreres med andre elementer i årsrapporten, således at eksempelvis forretningsmodel kun behandles én gang, men omfattende både finansielle og bæredygtighedsforhold, eller at rapportering i forhold til bæredygtig finansiering eksempelvis placeres i forlængelse af de finansielle noter, men med en overskuelighed til, at brugere klart kan finde oplysningerne i den samlede årsrapport.

Øget digitalisering og central adgang til oplysninger er vigtigt for de professionelle regnskabsbrugere. Bl.a. derfor er standardiseret digital opmærkning og central indberetning af bæredygtighedsdata samt uhindret og gratis adgang vigtigt. Her ser vi gerne en dansk, EU-konform indberetningsløsning, der selv "synkroniserer" op imod ESAP (European Single Access Point), så virksomhederne ikke pålægges denne byrde. Vi har noteret os, at det i direktivet påtænkes, at taksonomien for rapportering skal følge ESEF-kravene (og at ESAP baseres på dette), som udarbejdes af ESMA og i dag alene gælder finansielle oplysninger for børsnoterede virksomheder. Vi vil gerne understrege vigtigheden af, at danske opmærkningskrav følger ESEF-taksonomien og dermed afventer udarbejdelsen af denne, således at der ikke efterfølgende skal justeres i selskabernes opmærkninger eller i brugernes modtagesystemer.

En forudsætning for værdiskabende oplysninger er pålidelighed. Det er dog vigtigt for os at fremhæve, at især oplysninger om fremtid, risici og oplysninger fra/om værdikæden er eksponeret for større usikkerhed end historiske oplysninger og oplysninger om egen drift. Det bør reguleringen afspejle, herunder særligt i forhold til eventuelle sanktioner for afvigende rapporteringer.

4. De specifikke krav til indholdet af rapporteringen

Vi er bekymret for formuleringerne af detailkravene til de områder, der skal rapporteres om. Vi savner i denne forbindelse en anerkendelse af, at dette ikke nødvendigvis er relevant for alle virksomheder, mens det for andre kan indeholde forretningsfølsomme oplysninger. Der savnes således væsentligheds- og relevansbetragtninger for disse oplysninger og en anerkendelse af, at ikke alle skal rapportere om det, hvis det for den konkrete virksomhed ikke er væsentligt eller relevant. Tilsvarende principper gælder allerede i dag for den finansielle rapportering.

Tilsvarende fremgår det, at eksempelvis informationskravene omkring virksomhedernes forretningsmodel udvides til at omfatte beskrivelse af "muligheder i relation til bæredygtighedsforhold" og "planer til sikring af, at forretningsmodel og strategi er forenelige med omstillingen til en bæredygtig økonomi og til begrænsning af global opvarmning".

De specifikke krav uden skelen til væsentlighed eller relevans kan i værste fald medføre en væsentlig forøgelse af de administrative byrder, samtidig med at rapporteringen i højere grad bliver anset som en compliance-øvelse end en rapportering, som vil understøtte en bæredygtig omstilling, og dermed vil det grundlæggende formål med CSRD blive undermineret.

5. Ikrafttrædelse og udvikling af rapporteringsstandarder

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget implementere væsentlige dele af forslaget nationalt senest den 1. december 2022. Kommissionen oplyser, at man som følge heraf vil offentliggøre de første bæredygtighedsrapporteringsstandarder den 31. oktober 2022 efterfulgt af en op til 6 måneder lang godkendelsesprocedure i Rådet og Europa-Parlamentet. Det er op til 4 måneder **efter** begyndelsen af det første regnskabsår, hvor virksomheder første gang skal rapportere i henhold til forslaget, og det er ikke realistisk - tidsplanen er for stram. Det er for kort en tidshorizont for både virksomhedernes, rådgivernes og myndighedernes implementering af nye rapporteringskrav, som både vedrører bogføringsopgaver, kontroller og processer m.v. Tidsplanen for standardudviklingen virker meget ambitiøs, og det bør overvejes, om udvikling af standarderne kan ske trinvist eller mere faseopdelt. Det er vigtigt at fastholde, at arbejdet skal være værdiskabende og ikke blot en compliance-øvelse. Helt generelt finder vi, at standarder først bør gælde fra regnskabsår, der begynder minimum 6 måneder efter standardens vedtagelse. Man bør kun helt undtagelsesvist fravige et sådant krav, eksempelvis hvis det er nødvendigt for sammenhængen i rapporteringskrav, herunder i forhold til den finansielle sektor.

Vi foreslår derfor, at den danske regering arbejder for en løsning, hvor standarder, der fastsættes i EU/EFRAG, først håndterer spørgsmålet om, hvordan rapporteringen skal struktureres. Herunder prioriterer krav relateret til

rapporteringen efter fx SFDR, taksonomiforordningen, kapitalkravsregler m.v., hvor implementeringen er nært forestående, så den tidsmæssige sammenhæng mellem reguleringerne – også i forhold til den finansielle sektor - sikres.

Vi foreslår ligeledes, at der efter udarbejdelsen af de standarder, som er påkrævet af hensyn til den finansielle sektor, igangsættes en struktureret og opdelt udvikling af de nye rapporteringskrav i flere end de to foreslåede faser. Herved sikres en løbende implementering i et hurtigt, men dog realistisk tempo og efter en tidsplan, der giver virksomhederne mulighed for at efterleve kravene.

Udarbejdelse af rapporteringsstandarder om ikke-fysiske ressourcer ("intangibles") finder vi ikke behov for at prioritere. Det skal være op til virksomhederne selv at vurdere, om ikke-fysiske ressourcer skal indgå i bæredygtighedsrapporteringen med baggrund i en væsentlighedsvurdering. Vi bemærker i øvrigt, at bæredygtighedsrapporteringen på dette område kan blive vanskelig og meget omkostningstung at rapportere om og validere.

I forhold til bødefastsættelse bør det sikres, at reglerne er i overensstemmelse med almindelig dansk ret og retspraksis.

6. Afgivelse af erklæringer – vigtighed og sikkerhed

I takt med bæredygtighedsrapporteringens stigende rolle for synliggørelse af en virksomheds værdiskabelse, der nærmer sig et niveau på linje med finansiell rapportering, finder EU-Kommissionen, at der er opstået et behov for, at der afgives erklæringer på bæredygtighedsrapporteringen (assurance).

Dette behov aktualiseres af de gældende og kommende krav til den finansielle sektor.

Som nævnt i indledningen savnes der i forslaget generelt grundlag for at vurdere de administrative og økonomiske konsekvenser i forhold til udvidelse af direktivets anvendelsesområde. Den endelige opgørelse heraf kan have betydning for de enkelte organisationers positioner i forhold til, om der er fundet den rigtige balance og proportionalitet i CSR-forslaget.

Der lægges i forslaget op til krav om en assuranceerklæring med begrænset grad af sikkerhed. I Danmark får 20% af de større virksomheder i dag en frivillig assuranceerklæring efter den internationalt anerkendte revisionsstandard ISAE 3000. Det er derfor en væsentlig ændring fra de gældende krav og en ændring, der skal ses i sammenhæng med de øvrige tiltag i direktivforslaget.

Det er i dette lys relevant, at internationale anerkendte standarder som ISAE 3000-standard, danner grundlaget for den fremtidige ramme for afgivelse af assuranceerklæringer – og ikke en selvstændig europæisk revisionsstandard, som det fremgår af direktivforslaget. Bemærk, at ISAE 3000 har en tilknyttet standard ISAE 3410, som er specifikt rettet mod sikkerhedserklæringer på klimaområdet, og som derfor er relevant at inddrage. Begge standarder opererer med de to sikkerhedsniveauer – begrænset sikkerhed og høj grad af sikkerhed – hvilket er i tråd med direktivforslaget, som siger, at virksomhederne på længere sigt skal bevæge sig fra begrænset til høj grad af sikkerhed.

Allerede i dag får flere virksomheder en erklæring med høj grad af sikkerhed efter ISAE 3000 på deres ESG-/CSR-rapportering. Disse virksomheder bør også fremover kunne udgive deres bæredygtighedsrapport med en assuranceerklæring med høj grad af sikkerhed. Denne mulighed bør indarbejdes også efter vedtagelse af direktivforslaget.

For så vidt angår revisors kompetencer, etik, uafhængighed, faglig uddannelse, erfaring, tilsyn og kvalitetssikring, dokumentation, afrapportering, indberetning til myndigheder m.v. for at afgive assuranceerklæringer på bæredygtighedsområdet, herunder kvalitetskontrollsystem, har vi kunnet konstatere, at der i forslaget er indsat en barre, hvorved der skabes "level playing field" mellem godkendte revisorer og akkrediterede bæredygtighedsrevisorer. Det er med til at understøtte pålidelighed af virksomhedens samlede informationer og data på sigt og med til at sikre et transparent marked, hvor udbuddet og kvaliteten af de nye assurance- og rådgivningsydelser er tydeligt for både aflæggere og brugere.

Det fremgår af forslaget, at der tre år efter ikrafttrædelse skal foretages en evaluering, herunder af udviklingen mod højnelse af erklæringen til høj grad af sikkerhed. Set i lyset af det arbejde, som ligger forude for mange virksomheder med implementering af processer og systemer, må det frarådes at give mulighed for en "automatisme", hvorefter der efter tre år skiftes til høj grad af sikkerhed på erklæringerne om bæredygtighed. I stedet bør en eventuel udvidelse bygge på resultatet af detaljerede analyser om nytteværdien ved en eventuel højnelse af sikkerhedsniveauet – eventuelt allerede efter en kort årrække med de nye regler.

7. Sammenhængen til andre lovforslag

En sammenhængende bæredygtighedslovgivning er vigtig. Det bør grundlæggende være de samme bæredygtighedsdata, der refereres til og anvendes i forskellige lovkrav og forslag, så virksomhederne undgår dobbeltarbejde, og den ønskede gennemsigtighed kan opnås.

Snitflader imellem de forskellige initiativer bør skitseres, og krav, der overlapper, bør undgås. Dertil kommer også produktrelaterede datakrav i kommende lovgivning til fremme af cirkulær økonomi, fx yderligere krav til ecodesign af produkter, krav til affaldshåndtering, genbrug og den kommende Product Environmental Footprint (PEF). Relevante data, der genereres i kraft af øvrig lovgivning både fra EU og nationalt, bør i videst muligt omfang kunne genbruges i regi af CSRD.

Med venlig hilsen

Camilla Hesselby
FSR – danske revisorer

Ulla Brandt
Dansk Erhverv

Kristian Koktvedgaard
Dansk Industri

Martin Thygesen
Finans Danmark

Anne-Mette Munck
Forsikring & Pension

Henriette Ingvarsdén
Danske Rederier

Kim Wegener
Landbrug og Fødevarer

DANSKE
REVISORER

FSK*

DANSK
ERHVERV

DI
Dansk Industri

 FINANS
DANMARK

 forsikring
& pension

 DanishShipping

 LANDBRUG
FØDEVARER